

УДК 800

ОБРАЗ «ВІЧНЕ НЕБО» В ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІЙ КАРТИНІ СВІТУ МАРІЇ ВАЛЬЄХО-НАХЕРА

Сидоренко І.А., аспірант

Київський національний лінгвістичний університет

У статті наведено характеристику терміна «концепт». Представлено концепт «Після життя». Проведено аналіз образу «Вічне небо», що входить до складу концепту «Після життя» в індивідуально-авторській картині світу Марії Вальєхо-Нахера.

Ключові слова: концепт, образ, «Вічне небо», картина світу, когнітивний аналіз.

В статье приведена характеристика термина «концепт». Представлен концепт «После жизни». Проведен анализ образа «Вечное небо», входящего в состав концепта «После жизни» в индивидуально-авторской картине мира Марии Вальехо-Нахера.

Ключевые слова: концепт, образ, «Вечное небо», картина мира, когнитивный анализ.

Sydorenko I.A. IMAGE "ETERNAL HEAVEN" IN MARIA VALLEJO-NAJERA AUTHOR'S INDIVIDUAL WORLD PICTURE

In this article there is presented the characteristic of the term "concept". There is introduced the concept "After Life". There is made the analysis of the image "Eternal Heaven", which is a part of the concept of "After Life" in Maria Vallejo-Najera author's individual world picture.

Key words: concept, image, "Eternal Heaven", world image, cognitive analysis.

Постановка проблеми. Сучасний світ характеризується великим впливом мови на всі сфери життя. Залежно від типу висловлювання може змінюватися контекст, зміст і сприйняття. Саме таким чином формуються концепти, які в подальшому стають певним шаблоном бачення тієї чи іншої ситуації.

Власне термін «концепт» присутній не лише в мовознавчих студіях, але й у багатьох інших науках. Актуальність його використання в дослідженнях підтверджує велика кількість науковців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед дослідників терміна «концепт» у лінгвістиці ми виділили О.С. Кубрякову, С.Є. Нікітіна, А. Вежбицьку, В.М. Телію, С.Т. Воркачова, В.І. Карасика, Д.С. Лихачова, А.М. Приходько, Г.Г. Слишкіна, Ю.С. Степанова, І.А. Стерніна та інших [1; 2; 3; 4].

Для нашого дослідження ми використуємо визначення концепту з праці «Краткий словарь когнитивных терминов»: це термін, що слугує для пояснення одиниць ментальних або психічних ресурсів нашої свідомості та тієї інформаційної структури, яка відбиває знання й досвід людини; оперативно-змістова одиниця пам'яті, ментального лексикону, концептуальної системи та мови мозку, усієї картини світу, відбитої в людській психіці [1, с. 90].

Керуючись опублікованими раніше науковими розвідками, ми вважаємо, що дослідження індивідуально-авторської картини

світу Марії Вальєхо-Нахера важливе для розуміння іспанського менталітету та культури [5; 6; 7].

Постановка завдання. Метою статті є аналіз образу «Вічне небо», що входить у концепт «Після життя» в індивідуально-авторській картині світу Марії Вальєхо-Нахера.

Виклад основного матеріалу дослідження. У дослідженні ми користувалися методом когнітивного аналізу. Матеріалом дослідження стали твори Марії Вальєхо-Нахера "Cielo e inferno: verdades de Dios" («Небо і пекло: правда Бога»), "De María a María" («Від Марії до Марії»), "Entre el cielo y la tierra" («Між небом і землею»), "Un mensajero en la noche" («Посланець уночі»). [8; 9; 10; 11]

До складу концепту «Після життя» входять образи «Вічне небо», «Смерть», «Суд Божий» та «Вічне пекло». У роботі ми розглянемо образ «Вічне небо». Виділяємо такі ознаки цього образу: «житло, в якому ангели, святі й блаженні насолоджуються присутністю Бога», «слава й блаженство», «Бог або його провидіння», «ніжне звернення до людини», «людина або предмет, яким захоплюються».

У християнській релігійній традиції (у католицькій зокрема) поширена думка, що небо – це те місце, де живе Бог. Тому дуже часто, коли потрібно попросити допомоги Бога, розради або висловити вдячність, людина звертає свій погляд у небо, тобто туди, де є Бог. Іноді

небо й називають Богом – всеохоплюючим і всюдисущим, що не має ні початку, ні кінця.

Таке тлумачення образу «Вічне небо» зустрічаємо й в індивідуально-авторському баченні Марії Вальєхо-Нахера. Її твори є глибоким вираженням цього концепту. В аналізованих нами творах (“Cielo e infierno: verdades de Dios” («Небо і пекло: правда Бога»), “De María a María” («Від Марії до Марії»), “Entre el cielo y la tierra” («Між небом і землею»), “Un mensajero en la noche” («Посланець уночі»)) навіть у самих назвах ми зустрічаємо лексему «небо», яка має різні конотації.

Розглянемо більш детально бачення письменницею образу вічного неба. У творі письменниці “Un mensajero en la noche” («Посланець уночі») образ неба часто є уособленням Бога. Так, ув’язненому з’являється послання неба, після якого він розкаюється у вчиненому й спокутує свої злочини не тільки суспільною спокутою, тобто тюрмою, а й релігійною. Послання неба повністю змінило життя не лише ув’язненого, але і його оточення: спершу в тюремних стінах, а згодом – і в монастирі.

“Cuatro largos años han transcurrido desde que a Albert Michael Wensbrough lo visitó, según sus palabras, un enviado del cielo. Años en los que ha cumplido el resto de su condena por muchos y aberrantes delitos” [8].

Послання, яке отримав Альберт (головний герой твору) стало ключовою подією життя, це було певне прозріння. І ми бачимо реалізацію когнітивної ознаки «Бог або його провидіння». У цьому випадку «послання неба» прирівнюється до «послання Бога».

Іноді зустрічаємо більш звичний вираз: «відправити ангелом із неба». Ангел сприймається як посланець Бога, істота, яка має прямий контакт із ним.

“Y no lo digo por el extraño suceso que aconteció ese 1 de enero de 1997, cuando me envió a su ángel del cielo, sino por todo lo que me ocurrió desde mi entrada en prisión el 23 de enero de 1992, después de haber sido cogido en pleno atraco a mano armada en una sucursal bancaria de Londres, en el barrio de Notting Hill” [8].

Ми вважаємо, що у цьому випадку актуалізується когнітивна ознака «житло, в якому ангели, святі й блаженні насолоджуються присутністю Бога». Люди після смерті також прагнуть потрапити на небо, щоб бути поруч із Богом.

Співрозмовники говорять про досягнення неба після земного життя. Тут актуалізується

когнітивна ознака «житло, в якому ангели, святі й блаженні насолоджуються присутністю Бога».

“No despistes la atención o tendremos que seguir esta conversación en el Purgatorio. Con lo cabezota que eres no creo que pudieras alcanzar el cielo si nos espachurramos en una curva” [8].

Таким чином, досягти неба означає дістатися дому, де можна буде бачити Бога.

Хоча заздалегідь невідомо, який період часу відміряний на земне буття людині, він вважається коротким порівняно з вічністю після смерті. І саме цю вічність християни прагнуть провести на небі.

“Ahora entenderá de forma cristalina que su vida entre los vivos sólo tenía sentido para que ganase la eternidad en el cielo, no en ningún otro lugar. ¡Ah, pero a partir de ahora está muerto! Punto y final: “el muerto al hoyo y el vivo al bollo” [9, с. 12].

Через лексему *la eternidad* («вічність») вербалізується когнітивна ознака образу «Вічне небо», а саме: «житло, в якому ангели, святі й блаженні насолоджуються присутністю Бога».

З певними людьми, які отримали Боже благословення, можна доторкнутися до неба, іншими словами – доторкнутися до Бога. Марія, журналістка, котра брала інтерв’ю в колишнього в’язня, теперішнього монаха, хвилювалася за своїх рідних, тому їй сказали, що саме з ним вона може доторкнутися до неба, тобто відчути допомогу чи присутність Бога.

“–¡Pero, hija, si con Albert estarás casi tocando el cielo...! – contestó agitando sus manos en el aire. Observé al padre Harry intentando descubrir sinceridad en su voz. De pronto me sentí desvalida y a miles de kilómetros de mi hogar, de mis padres y de mi prometido, que Dios sabría en qué parte de Estados Unidos estaría ahora” [8].

Через словосполучення *tocando el cielo* («торкнутись до неба») актуалізується когнітивна ознака «Бог або його провидіння».

Ще в одному уривку герой «торкається неба» після важкого дня, тобто він хоче почути слова схвалення чи підтримки Бога, особливо у стані психологічної та фізичної напруги.

“Cuando, agotada por los avatares de un largo día, me introdujé en la pequeña habitación que ocupaba en la pensión del pueblo, creí estar rozando el cielo con los dedos. Reventada por el agotamiento psicológico y físico, me desplomé sobre el único butacón despeluchado de la estancia, encendí un cigarrillo y, fijando la mirada

en la bombilla del techo, dejé que mi mente repasara todos los recuerdos que la memoria había almacenado durante ese inolvidable día” [8].

Ми вважаємо, що у цьому випадку образ «Вічне небо» активізує когнітивні ознаки «Бог або його провидіння» та «житло, в якому ангели, святі й блаженні насолоджуються присутністю Бога».

Для людей важливим є щось чи когось знати через органи чуття. Оскільки самого Бога побачити неможливо, тому люди ототожнюють те видиме, що є (небо), з тим, чого не можуть побачити й повністю досягнути, тобто з Богом.

“Ya no existen prisiones en tu vida, y doy gracias al cielo de que no cumplieras tu deseo de venganza con aquella gente. De veras que estoy muy feliz por ello” [8].

Герой твору дякує небу за те, що зрозумів важливі істини. Ми робимо висновок, що тут актуалізується когнітивна ознака «Бог або його провидіння». Дякуючи небу, Альберт насправді дякує Богові, що той уберіг його від гріха помсти. На підтвердження цього висновку знаходимо ще один фрагмент вираження вдячності небу.

“Gracias al cielo, ser una criatura de meses me evitó presenciar y recordar las palizas que le daba constantemente a mi madre, así como su abuso con la bebida” [8].

Тут образ «Вічне небо» також активізує когнітивну ознаку «Бог або його провидіння».

Деякі місця порівнюються за своєю духовністю з небом. Письменниця стверджує, що їх справжній вигляд може бути брудним і неохайним, але водночас таким неосяжним і глибоким, як небо.

“...los antebrazos para poder vislumbrar durante unos pocos segundos ese único paisaje que consistía en una simple valla de ladrillos, tan alta como el cielo y tan sucia como una letrina” [8].

У цьому уривку ми бачимо актуалізацію когнітивної ознаки «житло, в якому ангели, святі й блаженні насолоджуються присутністю Бога».

Марія пише, що однією з найбільших помилок є впевненість, що Бог несе відповідальність за всі проблеми й лиха, які трапляються на шляху людини. Вона стверджує, що це витівки диявола і його найбільший триумф, коли людина в це вірить, адже тоді вона стає легкою жертвою маніпуляцій. Тому, коли ми проходимо через важкі періоди життя, варто пам'ятати, що на небі є Бог.

“...por muy bajo o doloroso que sea, siempre tienes a tu padre de los cielos para ofrecerle tu inmenso dolor. Porque supongo que sabrás que Dios no tiene la culpa de lo malo que nos ocurre a los hombres, ¿no? Esa es la mayor confusión del hombre y también el gran triunfo del diablo” [8].

У наведеному фрагменті через словосполучення *padre de los cielos* «отець на небесах» вербалізується образ «Вічне небо». Батько є уособленням Бога, котрий є на небі. Ми спостерігаємо актуалізацію когнітивної ознаки «житло, в якому ангели, святі й блаженні насолоджуються присутністю Бога» та «Бог або його провидіння».

У складні моменти життя людина просить допомоги у неба, просить бути більше схожим на свого небесного отця.

“Cuando tuve la fortuna de conocerle, ya era monje benedictino en un monasterio de Inglaterra. Tristemente perdió la batalla contra el cáncer poco después de ser publicada mi novela basada en su vida. Desde entonces, le echo terriblemente de menos y le ruego cada día para que me ayude desde el cielo a parecerme un poquito más a él” [9, c. 13].

Таким чином, образ «Вічне небо» активізує когнітивну ознаку «житло, в якому ангели, святі й блаженні насолоджуються присутністю Бога».

Про саму землю, на якій живе людство, пишуть, що вона є між небом та пеклом. У літературі зустрічаємо розуміння неба як місця, де мешкає Бог. У далеке й недосяжне місце людська свідомість помістила того, до кого звертається з проханнями про допомогу та зі вдячністю за щасливі моменти.

“Los creyentes católicos, y los tibios ya no le cuento, tienen el dogma del purgatorio muy empolvado. La mayoría piensan que tal cosa no es otra que una invención de un Papa del año de Maricastaña, que hace referencia a un lugar misteriosamente etéreo, plagado de almas, que se podría situar entre el Cielo y el Infierno. No están lejos del todo, aunque yo añadiría algo más: es un estado del alma en plano intermedio” [9, c. 23].

Отже, також бачимо активізацію когнітивної ознаки «житло, в якому ангели, святі й блаженні насолоджуються присутністю Бога».

Земні муки можна вважати не такими значними, якщо взяти до уваги нагороду, котру отримує людина після смерті. Так, страждення на землі людина потрапляє на небо, де зможе насолоджуватися вічним відпочинком поруч із Богом.

“La iglesia no insiste en que es un “lugar” ni un “destino”, sino un proceso por el que pasa el

alma para purificarse de sus pecados y que tendrá un final feliz, tan feliz como tan feliz como que el sufriente acabará por llegar al Cielo, para descansar durante una eternidad junto a Dios” [9, с. 23].

Образ «Вічне небо» у цьому фрагменті також активізує когнітивну ознаку «житло, в якому ангели, святі й блаженні насолоджуються присутністю Бога».

Для того, щоб душа потрапила на небо, треба жити праведним життям і мати чисті помисли та побажання. Так, треба визнати свої гріхи, щоб увійти на небо.

“...de que no expiara sus faltas del todo, no alcanzando por tanto, el nivel de pureza de corazón necesario para poder entrar en el cielo” [9, с. 24].

Для блаженного спасіння іноді потрібне очищення. Саме воно веде до отримання достатньої святості, щоб зайти на небо.

“...eterna salvación, sufren después de su muerte una purificación, a fin de obtener la santidad necesaria para entrar en la alegría del cielo” [9, с. 25].

Схоже значення має словосполучення *llegar al cielo* «прийти на небо». Душа померлої людини може потрапити на небо, тобто до Бога, коли ми будемо молитися за неї. Важливо на час вічного спочинку бути поруч із Богом.

“El alma del difunto puede alcanzar la gracia de llegar al cielo sólo si pedimos por él, ya que él no está vivo, y por lo tanto no puede reparar, ni pedir perdón a nadie, ni mejorar su conducta. La prueba concedida por Dios para él, (que no es otra cosa que su vida misma), acaba de finalizar” [9, с. 27].

На запитання, чи хоче людина потрапити на небо, навіть людина зі слабкою вірою відповідає, що хоче. Будь-який грішник хоче бути на небі – у місці добра, насолоди та відпочинку. Таким чином, вважаємо словосполучення «йти на небо» вербалізацією образу «Вічне небо».

“¿Acaso no queremos ir todos al cielo? Seguro que si le hace esta pregunta al peor hombre de la tierra, le responderá que “claro que lo desea”. Otra cosa es la barbaridad que tenga que luchar para enmendar su vida y reparar el mal cometido” [9, с. 28].

У творах письменниці піднімається слушне питання: «Чи всі зможуть дістатися неба?» Вона пише, що для деякого проміжною зупинкою буде чистилище.

“Pero la gran cuestión es: ¿lograremos alcanzar el cielo de golpe evitando el Purgatorio? Y sobre todo: si tengo que sufrir una estancia en

el Purgatorio, ¿en qué nivel entraré? ¡No quiero quedarme atrapada en un nivel bajo!” [9, с. 33].

Через синонімічні словосполучення «зайти на небо», «прийти на небо», «іти на небо» та «дістатись неба» реалізується образ «Вічне небо», що виражає когнітивну ознаку «житло, в якому ангели, святі й блаженні насолоджуються присутністю Бога».

Як ми вже згадували, небо сприймається як щось неосяжне. Ми не можемо побачити чіткої його межі або краю. Саме так і сприймається Бог. Ми його не бачимо, не завжди знаємо, та він знає нас. Співвідносячи його з небом, вважаємо, що він є всюди і має здатність усе знати.

“¡Bien sabe el cielo que, durante años, dejaron de ser mis amigos para convertirse en mis más acérrimos enemigos! Deseé incluso matarlos con mis propias manos...” [8].

Людські страждання стають легшими, якщо їх довірити Богу. Він не лише все бачить і знає, але й може допомогти.

“<...> consejo que te da este viejo gángster que intenta ser santo: cuando tengas algún sufrimiento que ofrecer, hazlo lo antes posible al cielo, con una sonrisa, como si fuera el mayor de los regalos” [8].

Через словосполучення «знає небо» вербалізується образ «Вічне небо» й актуалізується когнітивна ознака «Бог або його провидіння».

Висновки з проведеного дослідження. Отже, образ «Вічне небо» у творчості Марії Вальєхо-Нахера активізує когнітивні ознаки «житло, в якому ангели, святі й блаженні насолоджуються присутністю Бога», «слава й блаженство», «Бог або його провидіння».

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кубрякова Е.С. Краткий словарь когнитивных терминов / Е.С. Кубрякова, В.З. Демьянков, Ю.Г. Панкрац, Н.Г. Лузина. – М. : МГУ, 1997. – 246 с.
2. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики / А.М. Приходько. – Запоріжжя : Прем'єр, 2008. – 332 с.
3. Стернин И.А. Когнитивная интерпретация в лингвокогнитивных исследованиях / И.А. Стернин // Вопросы когнитивной лингвистики. – 2004. – № 1. – С. 65–70.
4. Lapesa R. Historia de la lengua española / R. Lapesa. – Madrid: Editorial Gredos, 1981. – 649 p.
5. Сидоренко І.А. Вираження фрагментів релігійних знань / І.А. Сидоренко // Науковий збірник кафедри ЮНЕСКО Київського лінгвістичного університету. Випуск 32. – Київ, 2016. – С. 123–126.
6. Сидоренко І.А. Метафорична модель «релігія – це свобода» в іспаномовному художньому дискурсі / І.А. Сидоренко // Філологічні трактати. Том 7. – № 4. – Суми, 2016. – С. 76–81.

7. Сидоренко І.А. Репрезентація концепту «молитва» у творчості М. Вальєхо-Нахера / І.А. Сидоренко // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. – Випуск 19. – Одеса, 2015. – С. 131–134.
8. Vallejo-Nágera M. Un mensajero en la noche/ M. Vallejo-Nágera. (Spanish Edition) Vari Editores, S.A. Kindle Edition.
9. Vallejo-Nágera M. Entre el cielo y la tierra. Historias curiosas sobre el purgatorio / M. Vallejo-Nágera. – Barcelona: Editorial Planeta, S.A., 2015. – 320p.
10. Vallejo-Nágera M. Cielo e infierno: verdades de Dios/ M. Vallejo-Nágera. – Madrid: Libros Libres, 2012. – 338p.
11. Vallejo-Nágera M. De María a María: Puerta del Cielo / M. Vallejo-Nágera. (Spanish Edition) Vari Editores, S.A. Kindle Edition.